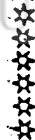

Nro. 46.

Á' FELS. CSÁSZAR, ÉS AP. KIRALY KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Kedden December 8-dik napján 1812-dik
esztendőben.

Hadi Történetek.

Á' múlt November' 14-dikétől fogva 18 di-
káig nevezetes verekedések történtek a' *Narw*
men vize' legfelsőbb részének job partja és a' *Nie-*
Volkovisk a' nevezetesebb város. Nagy rész
vettek ezen verekedésben azon *Szakszoniai* sere-
gek is, mellyek a' Fr. Generális *Reynier* ve-
zérlese alatt a' 7-dik Szakas armádát teszik, 's
az Austriai Cs. K. segítő armádiával öszszetsa-
tolódva dolgoznak. *Dresdában* már kihir-
detett ezen nevezetes verekedésekről a' hivatal
szerént való környűllálásos tudósítás, és ennyi-
ben áll: —,

„Minekutánna az Orosz Generális *Tschitscha-*
goff vezérlese alatt lévő armádától érkezett mid-

Á a a

den tudósítások azt mutatták, hogy ő a maga úját Slonimen és Nieswiczen által (a *Minjá* felő menő úton) folytatja: tehát az Austriai és Szakszoniai egyesült seregek' részről is meghatározatott, hogy a' Narew vizén menjenek által, melyet ők Nov. 5-dikén és 6-dikán, a' Szakszoniaiak i. i. Narewkán és Rudnián által, az Austriaiak pedig *Plosky* mellett, tejesítettek. Mint-hogy azoközben az ellenség nagy erővel nyomúlt *Rudnia* felől a' szövetséges ármáda' hátúljáró tsapatjaira: ezeknek a' magok útjokat *Slo-nim* felé folytatni lehetetlen volt, és arra kellett figyelmezniek, hogy hátúlról is bátorságha helyezessék magokat. Oly meggyőződéssel lévén azoközben, hogy a' hátúlról nyomuló ellenség dem volna igen számos: csak a' 7-dik szakasz ármáda állapotot-meg, az Austriaiak pedig egész *Slonimig* folytatták útjokat. —

„A' Szakszoniaiak egy nagy recognoscirozás-ra fordították Novemb. 10-dikét a' hátok megett Swislocz és Rudnia felé, a' melly fordulás miatt a' Rudnia felől Swislocz felé menő utat el-hagyni kényszerítettetiaz ellenség. A' Gen. Major *Gablentzel*őljáró tsapatja valamiféleKozákot ésKalmukot előtalálván, részszereútlevagdalta részszereúnt elfogdosta őket. Egy más Szakszoniai tsapat egy igen számos ellenséges lovas tsoportot megámadott, 's azt *Swislocz* megé kergetvén, 2 tisztet és 24 embert elfogott. Itt Orosz Generális *Melissejnek* a' levelei, mellyek 3-dik *Essen* és *Sacken* Generálisokhoz voltak intézelve, elfogattatván, ezekből kitanúlták a' Szakszoniai vezérek, hogy ezen Orosz Generálisoknak seregeik az ő hátok megett állanak. Így

lévén a' környülállások, hogy a' recognoscirozásra kiküldetett tsapatokat ismét öszszehívatni, 's az ágyúknak elvitettetésekre időt nyerni lehessen. Nov. 11-dikén vissza útazott az ármáda Sokiloniky felé, de a' honnét 12-dikben ismét előre indúlt Lapenitza felé. —

„Májor *Watzdorf* Nov. 11-dikén *Rudnia* felé recognoscirozni menvén, őtet az ellenség igen hevesen úzóbe vette, 's tsak seregeinek hidegvérúségek 's ezeknek jóvezéreltetések által menekedhetett-meg attól, hogy sokat nem vesztett. Gen. *Reynier* Nov. 13-dikát arra akarta fordítani, hogy az ármáda magát kinyúgodja: hanem az ellenség olly nagy hevességgel réá ütött a' Generálmájor *Gablentz* seregeire, hogy ezek kén-telenek voltak magokat a' főbb tanyáig *Lapenitza* felé vissza vonni, a' hova az ő segítségekre az ármáda 2-dik Osztálya is eleikbe küldetett. Minthogy ezen Osztály az előtte lévő erdőket az Orosz Gyalogság által már elfoglaltatva találta, ezen erdőkre pedig a' miénknek nagy szükségek volt azért, hogy az ellenségnek számo-ságát tsak valamennyire is kitanúlhassák: erre nézve történt, hogy Gen. *Reynier* ezen erdőknék meg támadtatásokat megparantsolta, mellyekre ehez-képpest az ágyúval és puskával való tüzelés egész estvig folytattatott, 's ezekben az ellenség vissza is nyomattatott, de belőlök egészszen ki nem kergettetetett. Kün a' térségen tsakugyan hátat adni kén-telenítetett az ellenséges lo-vasság. —

„A' fogságra esett Oroszok azonközben egy szájjal erőssítvén azt, hogy Gen. *Sacken* már a' maga egész seregével megérkezett; az Austriai

ármáda pedig három napi útnyira lévén távol a' 7-dik ármádától: ezen környúlállásokra nézve nem találta Gen. *Reynier* jónak azt, hogy az ellenségnek réá való ütését a' Lapenitzai tanyában megvárja, hanem seregeit azon éjjel 2 órakor útnak indítván, azokat *Wolkowisk* mellé vitte, 's ott őket 14-dikben egy igen jó fekvésű tanyában szállította-meg, a' hol már tsak az a' fogyatkozás foidúlt még is elő, hogy a' fő hadi szállásnak tsak a' szélső vígyázóknál, magában *Wolkowisk*ben lehetett helyet találni. Ez nap a' Gen. *Durette* vezérlése alatt lévő Frantzia Osztlály is egészszen megérkezett (*Warschau* felel) a' 7-dik ármádiához. —

„Mint hogy az ellenség ezen ármádának hátulsó részét ezen napokban tsak gyengén kergette, 's átallyában szólván valami nevezetes veredéshez / semmi nagy kedvet nem mutatott: annyival véletlenebb módon történt, hogy Nov. 15-dikére vírradó éjjel oly nagy hevelességgel réá ütött *Wolkowisk* városára, hogy a' Szakszoniaiaknak szélső vígyázó tsoportjaikkal együtt érkezett-bé a' városba. A' fő hadi szálláson lévő sok bagázsia, egy kevés részét kivévén, tsakugyan megmentetett. Hogy a' vesztés ezen alkalmatossággal nem nagy volt, tsak annak a' jó rendnek és vitézségnek lehet köszönni, mellyel a' Szakszoniaiak magokat megkülmböztették. —

„Nov. 15-dikén reggel egész hadi rendben jelent-meg az ellenség a' 6-dik ármáda tanyájának bal szárnya ellen, midőn egészen kinyilatkozott az, hogy itt a' Gen. *Sacken* ármádájával legyen dolga a' szövetségeseeknek, a' melly

ármáda egy elfogatott Orosz Kurirnak vallástétele szerint 18,000 gyalogokból és 7000 lovasokból állott. Az ellenséges lovasság 9 óra tájban kezdette el a' verekedést: de a' mellyel a' Szakszoniai lovasság a' maga fél annyi száma mellett is oly eltökéllettséggel szembe szállott, hogy azt a' hegyről egy híd mellé lekergetvén, ott annak sorai között az ágyúk által tökéletes rendtelenséget okozott, melynek az a' jó következése lett, hogy az alatt a' Szakszoniai ármádának azon szárnya is, melly ellen az ellenség ezen próbát tette, ágyúk által megerősíttethetett, tanyáját megtarthatta, 's az ellenségnek minden további iparkódását semmivé tette. Itt igen ki mutatta magát a' Szakszoniai lovasság; Oberster Engel néhány sebet kapott. Tsakugyan meg nem szűnt az ellenség még 16-dikban is tenni a' maga fordulásait a' 7-dik ármáda ellen. Gen. Reynier még 14-dikben elküldött vala egy tisztet H. Schwartzenberghez oly kéréssel, hogy seregének egy részét küldje a' hetedik ármáda' segítségére, 's az ellenség' jobb szárnyára üssön réá. Így történt, hogy Nov. 16-dikán estve felé, midőn az ellenség a' 7-dik ármádának bal szárnya ellen éppen a' maga próbatételeit megújította volna, az Austriai sereg' előljáró tsapatjának ágyúi, *Isabelin* felől (a' *Slonimi* úton) megszólaltak, a' melly közönséges jeladás volt arra, hogy a' hetedik ármáda is réá üssön *Wolkowisk* felől az ellenségre. —

„Négy *Würtzburgi* Kompániák és az *Isle-de-Ré*, és *Mediterranée* nevű Frantzia Regementeknek 8 Kompániái, minden ágyú-

zó battériák által segítettvén, azonnal kinyomták Wolkowiskból az ellenséget, 's csak az akadályoztatta meg őket abban, hogy a' minden felé hátráló Oroszokat még azon éjjel tovább is nem kergették, hogy megfáradtak volt a' seregek, és hogy az Oroszok ismét meggyújtották ezt a' kisded várost. Látni lehetett, hogy Swi-locz és Rudnia felé fogják az Oroszok folytatni a' magok hátrálásokat: tehát mindent el kellett követnünk, hogy Rudniához vagy ő előtte, vagy leg alább véle együtt megérkezhessünk. Nov. 17-dikén az Austriaiak is (balra) Rudnia felé tértek (a' Slonimi útról). Az ellenség 18-dikra vőradó éjjel Rudniához megérkezett, melyhezképest a' mi 7-dik ármádiánk az ellenséges lovaságnak csak a' leg hátulsó tsapatját érhetette-bé, mellyre azonnal hevesen ráá ütött. Gen. *Reynier* Rudniáig kergette az ellenséget, a' hol ez, hogy bagázsijának még meg lévő részetskéjét is elveszesse, a' falú előtt lévő töltést és erdőt gyalogsággal és ágyúzókkal jól megrakta, és ott magát mind addig hathatósan védelmezte, míg este vére az Austriaiak is megérkezvén a' Gen. *Frellich* vezérlése alatt, az ellenségnek job szárnyára ráá ütöttek, és őtet hátrálásra kényszerítették. A' *Narew* vizén a' Rudnia mellett lévő hídnak elégettetése vetett véget ezen napon az ellenség' űzöttetésének; November' 19-dikét pedig arra rendelte Gen. Gróf *Reynier*, hogy az ellankadt seregek magokat nyugodják-ki. —

„Az Austriaiak, az ő nagyobb számú lovaságoknak segédelme által az Oroszok' bagázsijának nagy részét elvették. Azon Oroszok' szá-

ma, kiket a' hetedik ármáda és az Austriaiak Nov. 13-dikáig elfogtak, réá megy 2500-ra: de még akkor is hoztak - bé foglyokat, mikor Nov. 19 dikén ezen tudósításokkal Kapitány Czerrini Dresda felé útnak indúlt. A' Szakszoniaiak' hól-takból és sebésekből álló vesztese, a' mi az altiszteket és közembereket illeti, még nem szám-láltatott volt özsze; a' tisztek' vesztese ennyi-ben allott: —

„*Elestek* 4 All-Hadnagyok — *Sebet kaptak* az Obersteren kezdve lefelé az All-Hadnagyig 23 tisztek, kik között egy Oberster és két Majorok vannak. — *Elfogattattak*, 3 Kapitányok, kik közzül Kapitány *Schwert* igen terhesen meg sebesedve, Kapitány *Köhritz* pedig az útnan megbetegedve. — (Mit veszettek a' Frantziák, erről ék magok fognak az ő Büllletinjekben tudósítást tenni).

* * *

Ugyan ezen verekedésekről e'képpen írtak *Warschauból* Nov. 24-dikén j —,

„Az Austriai és Szakszoniai ármádák, melyek mostanság Frantziák által is megerössített-tek vala, ismét győzedelmeskedtek a' Volhiniá-ból érkezett Orosz seregeken. Admirális *Tschitszagoff*, a' ki útját *Slonim* felé vette vala, a' szövetséges seregektől hátúlról úzttetett: midőn azonközben Orosz Generális *Sacken*, a' ki Brescz és Kobryn mellett 25 ezer emberekkel oly rendeléssel hátra hagyattatott vala, hogy Volhiniát fedezze, más oldalról a' szövetséges seregeknek hátok megé ment. Az ő előljáró tsapatja Nov. 15-dikén a' szövetségesek által megveretett, midőn 500 Oroszok estek fogságra. Nov. 16-dikán

Gen. Gróf *Reynier* Wolkowiskban az ellenség-
re réá ütvén, ezen várost egy Frantzia Brigáda
bajonétokkal elfoglalta, a' hol 800 Oroszok es-
tek-el, és 4 százan estek fogságra. Az Austriai
ármáda H. Schwartzenberg által két részre osz-
tatván, annak egy része az ellenség' hátára ü-
tött, 's annak majd minden bagázsaiját 's ispo-
tályait elfogta sok, munitzióval és egyéb szeke-
rekkel egyetemben. Nov. 17-dik és 18-dik nap-
jain is szünet nélkül kergettettek az Oroszok.
Az ő vesztesék ezen verekedésekben a' holtakat
sebeseket, és elfogattakat öszseszámlálván,
leg alább 5000 embereket meggy. Úgy látszik,
hogy *Volhynia* felé folytatja hátrálását az Orosz
vezér Gen. *Sacken*. Ötet hathatósan kergeti Gen.
Gróf *Reynier*."

Wína, Nov. 5-dikén: — „Ide naponként
érkeznek a' Nov. 14-dikétől fogva 18-dikáig *Wol-
kowisk* mellett folyt verekedéseket illető környül-
állásosabb tudósítások. Hertzeg Schwartzberg-
nek ezen hadi munkája, 's a' hetedik ármádá-
nak azon állhatatossága, mellyel a' leg alább is
25.000 emberekből álló Orosz Osztálynak három
napokig tartott réá való ütéseit vissza verték, né-
kiek nagy ditsőségekre szolgált. A' hadi fog-
lyok' száma, kik még most is hozattatnak-bé,
rendkívül való. Ezt az egész Orosz sereget úgy
lehet tartani, mint a' melly egészszen el van
szélesztve.

* * *

Az Oktober' 18-dikáig Frantzia Marschal *St
Cyr* és Orosz Gen. Lieutenánt Gróf *Wittgen-
stein* között a' *Düna* vizének bal partja fe-
lől folyt verekedésektől fogva, semmi újabb tör-

ténetekről való tudósítások nem fordultak elő a közönséges levelekben. Csak enuyit említettek ezen napokban a' *Wilnai* levelek, hogy a' *Marchal St. Cyr* előjáró tsapatjának egy része *Brezynába* bément. (Ez a' helység találtaik a' *Polotzkból Minsk* felé jövő egyenes útat középtájon keresztül vágó erdőnek *Minsk* felé néző szélénél). —

A' Frantzia nagy ármádánál lévő *Helvétus* Regimentekről, mellyek ugyae ezen *Marchal St. Cyr* ármádájához tartoznak, azt olvastuk volt nem régen, hogy ezek a' *Polotzk* mellett a' múlt Augustus' 17-dikén és 18-dikán történt verekedésekben semmi kárt nem vallottak, mint-hogy még nem érkeztek volt-meg oda; most ellenben azt olvassuk a' Helvétziai tudósításokban, hogy *Oktober*' 18-dikán, és az azt kövelett napokon ezek is nagy részt vettek *Polotzk* körül a' *Düna* bal és job partjain folyt verekedésekben: —,

„A' mi 2 dik számú regimentünktől érkezett magános levelek említik (így szóllanak a' Helvétus tudósítások), hogy ezen Regimentünk kitettzőleg megkülömböztette magát *Poloczka* mellett az *Oktober*' 18-dikán történt tsatában: de rendkívül sokat is vesztett. Másfél órányi idő alatt, míg a' sokkal nagyobb ellenséges erőnek ellene állott, a' Regimentnek fele megöletett vagy megsebesedett. Ötven tisztek között 34-gyen estek-el vagy sebesedtek-meg. Az utolsók közt volt a' Regiment' Oberstere *Castella* is, ki alatt két ló esett-el, 's a' ki azután a' maga megsebesedett tiszt társaival *Wilnába* utazott-el. Egy

Helvétziai más levél így ír ugyan ezen tárgyról: —,

„A' Helvétziai két első Regimentek ditsőséggel fedték - bé magokat az Oktober 18-dikán Polotzknál történt verekedésekben, a' hol az ellenségnek számos lovasságát három versben verték vissza leg kisebb megrettenés nélkül, 's a' nélkül, hogy tsak egy nyomot is hátráltak volna az ellenség előtt. Marschal *St. Cyr* e'képpen szóllott a' tsatázó mezőn ezen Regimentjeinkről: Ennél szebben a' Helvétziai régi ditsóséget fenn tartani lehetetlen volna!,,

* * *

Valamint a' fenn előhozott *Dresdai* és *Witnai* tudósítások úgy minden egyéb levelek is mutatják, hogy Orosz vezér *Tschitschagoff* ármádájának nagyobb részével a' *Minski* úton ment el, és tsak egy Osztályt hagyott hátra *Wolhyniának* fédezésire a' Gen. *Sacken* vezérlése alatt. Hova mehetett - el és hova érkezhett - meg ő maga eddig a' fő ármárával, erről még mind ez ideig nem érkeztek semmi tudósításaink. Hogy Generális *Frimont* *Nieswitzben* egy számos Kozák csoportot meglepven, azt nagy részint elfogta, közönséges újságban olvassuk, de a' történetnek sem napja, sem egyéb környúlállásai nem említetnek.

Hasonló módon említetik, hogy a' *Riesch* Dragonyos Regimentjének Oberstere Báró *Scheiter* a' maga Regimentjének három Svadronjaival és 80 Huszárokkal *Pinsk* mellett az *Ukraniái* 4-dik számú Orosz Regimentet, midőn az éppen a' *Tschitschagoff* ármádájához akarta volna magát tsatolni, előtalálván, az egész Rege-

mentet rész szerént elfogta, rész szerént özsze vagdalta.

* * *

A' Riga mellett folyó környülállásokról ezeket olvassuk. — Az eddig volt Komendáns 2-dik *Essen* helyébe Marquis *Paulucci* neveztetett Rigai Kommandánsá, a' ki onnét Nov. 15 dikén kiültvén, a' szövetséges seregeknek *Neigt*, *Walhof*, és *Friedrichstein* mellett álló tanyájokig elő nyomúlt. A' szövetséges seregek' vezére Fr. Marschal *Macdonald* megparan-tsolta ezeknek, hogy magokat *Paulucci* előtt minden felől vonják vissza, és őtet mind addig tsalogassák, míg tsak lehet. *Paulucci* használta a' maga ellenségének hátrálását, 's Nov. 16-dikán egész nap nyomúlt utánna. Nov. 17-dikén ezonközben egyszerre megállította M. *Macdonald* a' maga seregeit, 's a' *Paulucci* 8 Batalionjait ezen napon és Nov. 18 dikán is kergette és sem-mivé tette. A' szövetséges seregek 1500 Oroszokat fogtak - el, a' kik között 28 tisztet talál-tatnak. Ők magok az Oroszokhoz képpest igen keveset vesztek. *Paulucci* vissza nyomatta-tott Riga felé.

* * *

A' Frantzia nagy ármádától egy tiszt indúlt útra mint Kurir Novemb. 8-dikán (ezeket olvas-suk a' Hamburgi újságban), a' ki éppen akkor indúlt - el onnét, mikor *Napoleon* Császár a' nevezett napon a' maga fő hadi szállásával *Smolenskbe* megérkezett. — „Ő (ezeket mondja az említett tiszt) szemeivel láthatta ő Felségét, és meggyőződhetett a' felől, hogy ő F. ge soha nem volt egészségesebb, mint most. Az ármáda

is leg jobb állapotban volt. Az útazásra kedvező idő járt. Az ellenség sem tett valamely nevezetes akadályt eleibe, ha szintén úgy mutatta is eleinten, hogy alkalmatlankodni akar mozdulásainknak, de a' melly iparkodástól elment mint látszik a' kedve azolta, hogy vagy két olyan hathatós letzkét kapott, a' millyen volt az Oktober 25-dikén Maloi - Jaroslavec mellett történt verekedés is, a' hol sokat vesztek az Orosz csapatok. Az eránt, hogy seregeink téli kvartélyokra szállítassanak, hathatósan beszélteni kezdettek, és ez már most nem is halasztathatik tovább. Itt az esztendőnek ezen részében nagy hideg szokott lenni, 's nagyon lehet tsudálni, hogy a' kemény tél még most el nem következett. A' bunda, mellybe katonáink öltözködve vannak, különös elegybelegységet okoz köztök. A' mennyi erre alkalmas bőrt valahol tsak össze szerezhettek seregeink, el nem múltatták mind össze gyűjteni és haszonra fordítani, a' né küi, hogy kitsá váltságokat is megvárták volna. Tsak méleget tartson, a' szépségit most felejteni lehet, 's a' többi."

Utolsó Jegyzések.

A' Hertzeg Schwartzenberg armádájától Dec. 6-dikán estve egy Kurir érkezett ide *Bétsbe*, a' ki Nov. 22-dikén indult - el a' fő hadi szállásról. A' *Wolkowiski* verekedésekről hozott hivatal szerint való tudósításokat; mellyekkel reménységünk szerint a' jövő pénteken mi is szolgálhatunk. A' Cs. K. seregek rendkívül kevés kárt vallottak az Orosz Gen. *Sacken* ellen való verekedésben, minthogy éppen a' győzedelemnek meghatározására és a' leg nagyobb rendtelenségben lévő ellenség' kergetésére érkeztek - még a' tsatározó mezőre.

J o b b í t á s.

A' 43-dik számú M. Kurir' első lapján a' 2-dik' sorban ezen szót Udvari Mester, így kell olvasni: Udvari Fő Lovászmester.